

نقش مدارس غیر دولتی در نظام آموزشی و پرورشی کشور

داود رستگار - مدیر مدرسه راهنمایی دکتر حسابی
Email: D.rastegar39@yahoo.com

چکیده

آنچه پیش روی شماست بررسی کلی تأثیرات تأسیس مدارس غیردولتی در پیکره نظام آموزش و پرورش می باشد. به عبارت دیگر برآنیم تا با بیان ویژگی ها و برنامه های آموزشی در این گونه مدارس به بررسی نقش این گونه واحدهای آموزشی در رشد و پیشرفت دانش آموزان باشیم. بی تردید نقطه قوت مدارس غیردولتی در امر تعلیم و تربیت بهره گیری از نتایج علوم مختلف رفتاری و خصوصاً روان شناسی می باشد و مهمتر از آن به کارگیری نیروی انسانی متعهد و متخصصی که با تمام توان سعی در تحقق آرمان های مدارس غیردولتی دارند، می باشد. استفاده دقیق از دبیران با تجربه و تدوین برنامه های آموزشی صحیح و منطبق با روان شناسی یادگیری توانسته است جایگاهی مطمئن در میان والدین برای خویش ایجاد نماید. استفاده از راهکارهای عملی که نتیجه مستقیم تجربه و دانش می باشد توانسته است با ایجاد زمینه های مناسب، بستری عالی جهت رشد و شکوفایی استعداد های آینده سازان کشور اسلامی ایران باشد.

امید است این مجموعه به همراه راهبردهای عملی که در پایان ذکر گردیده راهگشایی باشد در جهت بروز تغییر و تحولات اساسی در نظام آموزش و پرورش که بی تردید تفکر اساسی و بنیادین رهبر فقید جمهوری اسلامی حضرت امام خمینی (ره) و نایب برحق حضرت آیت الله العظمی خامنه ای می باشد.

مقدمه

مشکل خویش بر پیر مغان بردم دوش
کوبه تأیید نظر حل معما می کرد
گفتم این جام جهان بین به تو کی داد حکیم
گفت آن روز که این گنبد مینا می کرد
(حافظ)

تا قرن پیش یعنی سر آغاز تحول علمی و اقتصادی در کشورهای مختلف، سر نوشت افراد عمدتاً با منشاء خانوادگی و اصل و نسب آنان ارتباط داشت. فرزندان کارگران، کشاورزان، بازرگانان و فرمانروایان ناگزیر بودند مشاغل خانوادگی را به حکم سرنوشت مقرر و غیر قابل پیش بینی بپذیرند. همزمان با توسعه علوم و پیشرفت صنایع در کشور ما نیز تحولات اجتماعی و اقتصادی که در سال های اخیر پیش آمده امکانات تازه ای به افراد داده است تا با استفاده از وسایل تحصیلی که در اختیار آنان قرار داده شده

است وضع خود را تغییر دهند و امید به زندگی و آینده ای بهتر برای خویش داشته باشند. تا چندین سال پیش فقط معدودی از خانواده های ایرانی فرزندان خود را به مدرسه می سپردند و اکثر کودکان خانواده های رده پایین جامعه چاره ای جز این نداشتند که از آغاز کودکی همراه والدین خود به کار و حرفه خانوادگی بپردازند و بدین ترتیب از سرنوشتی که جامعه بر آنها تحمیل کرده بود پیروی کنند.

یک نظام درست پرورشی بر
مدارس غیردولتی حاکم می باشد که
هم فرد را در شکوفایی استعدادهای
ذاتی اش کمک می کند و هم او را به
عنوان یک شهروند مفید و متعهد به
ارزش های جامعه ای که به آن متعلق
است پرورش می دهد

مطالعه آمار مدارس ایران بر ما روشن می سازد که تعداد دانش آموزان مدارس ایران از سال ۱۳۰۴ تا ۱۳۴۰ قریب ۶۰ برابر افزایش یافته و تا سال ۱۳۷۵ در حدود ده میلیون کودک و جوان ایرانی به مدرسه دسترسی داشته اند (اردبیلی، ۱۳۶۸). در چنین شرایطی که احتیاجات جامعه ماهر روز بیش از پیش متنوع و متفاوت می گردد لزوم گسترش خدمات آموزشی اهمیت بیشتری می یابد و بدین ترتیب لازم است تا سیاست های آموزشی و پرورشی کشور در سطح کلان به گونه ای سازماندهی گردد تا بتواند به خواسته های مردم پاسخ مناسب تری بدهد. بدین لحاظ ضرورت و اهمیت تشکیل راهکارهای جدید در نظام آموزش و پرورش جهت هدایت نیروهای فکری فعال جامعه به جهت رشد و شکوفایی بستری مناسب جهت ایجاد مدارس غیردولتی را فراهم نمود.

شکل گیری این سیستم آموزشی که تمامی اهداف و برنامه هایش همگی به عنوان مکملی در جهت اهداف کلی نظام آموزش و پرورش کشور و منطبق با نظام و آرمان های مقدس جمهوری اسلامی بود توانست با چنان سرعتی جایگاه واقعی خویش را در میان مردم آگاه و روشن فکر جامعه باز نماید که امروزه قوی ترین و مستعدترین مغزهای کشور زمینه های رشد و پیشرفت خود را

در چنین مکان های آموزشی یافته اند. در مجموعه حاضر برآنیم تا با معرفی هر چه بهتر و دقیق تر این سیستم آموزشی ضمن بیان اهداف عالی این گونه مراکز به بررسی نقش فعال مدارس غیردولتی در پیکره اصلی نظام آموزش و پرورش کل کشور بپردازیم.

مدرسه

یکی از مهم ترین عوامل فرآیند اجتماعی شدن کودکان و نوجوانان، مدرسه است. با توجه به این که نوجوان بیش از هر موقعیت اجتماعی دیگر مقدار زیادی از وقت خود را در مدرسه می گذارند به همین دلیل مدرسه یک قرارگاه اجتماعی بودن نوجوان محسوب می شود. قرارگاهی برای فعالیت های گروهی وقایع اجتماعی، ورزشی و همراهی با دوستان (داسک، ۱۹۸۷).

کارکرد دیگر مدرسه آموزش است که می تواند آمادگی های لازم برای دوران بزرگسالی را فراهم نماید. نفوذی که مدرسه در فرآیند اجتماعی شدن نوجوانان دارد به دلیل وجود معلمان برجسته و داشتن الگوهای هدفمند تربیتی و آموزشی در مدارس می باشد (ماسن، ۱۹۸۵) که البته در تدوین اساسنامه مراکز آموزشی غیردولتی بیشترین سعی برنامه ریزان آن بوده است که بتواند با ایجاد بسترهای مناسب زمینه ساز رشد و شکوفایی توانایی ها و استعدادهای بالای نسل جوان کشور عزیزمان باشند.

در اینجا لازم است که به بیان مفاهیم آموزش و پرورش در سطح مدارس غیردولتی بپردازیم. به عبارت دیگر روشن شدن اهداف شکل گیری این گونه مدارس بهتر می تواند جایگاه واقعی و رسالت بزرگی را که این مجموعه برای خویش در نظر گرفته است مشخص نماید.

پرورش در مدارس غیردولتی

بنا به تعریف، پرورش عبارت است از جریانی منظم و مستمر که هدف آن کمک به رشد جسمانی، شناختی، روانی، اخلاقی، اجتماعی و یا به طور کلی رشد شخصیت پرورش یابندگان در جهت کسب هنجارهای مورد پذیرش جامعه و نیز کمک به رشد و شکوفایی استعدادهای آنها است (سیف، ۱۳۷۳).

بنابراین تعریف، یک نظام درست پرورشی که حاکم بر مدارس غیردولتی می باشد هم فرد را در شکوفایی استعدادهای ذاتی اش کمک می کند و هم او را به عنوان یک شهروند مفید و متعهد به ارزش های جامعه ای که به آن متعلق است، پرورش می دهد. هدف عمده مدارس ابتدایی،

اقتدار جامعه است، تحقق یابد.

از نظر محتوای برنامه و دروس ارائه شده به کودکان سرآمد نیز بایستی کمی نسبت به برنامه های عادی توجه بیشتری نمود. لذا در سیاستی دیگر مدارس غیردولتی با اختصاص ساعت های آموزشی بیشتر و در نتیجه پرداختن به موضوعات فراتر از سطح عمومی کتاب های درسی، زمینه ساز پیشرفت دانش آموزانی را که مایلند در سطوح عالی تر به رقابت بپردازند فراهم می نماید. صدق این ادعا را می توان در المپیادهای علمی کشور و در سطح آموزش عالی جستجو کرد. معمولاً دانش آموختگان مدارس غیردولتی عمدتاً توانسته اند با استفاده بهینه از فرصت های آموزشی و پرورشی مناسبی که در اختیار دارند به بهترین نحوه ممکن از آنها استفاده کرده و به ارزش های علمی و توانایی های

که مدارس غیردولتی سعی کرده اند تا با فراهم نمودن بهترین امکانات و با استفاده از حداکثر توان به پرورش و رشد خلاقیت نوجوانان و جوانان ایران اسلامی، موجبات افتخار و سربلندی ایران اسلامی را فراهم نمایند. و اینک پس از گذشت چندین سال از ابتدای شکل گیری مدارس غیردولتی امروزه شاهد آن هستیم که برگزیدگان علمی کشور چه در خارج و چه در داخل عمدتاً دانش آموختگان مدارس غیردولتی می باشند، که این گواهی صادق بر این مدعا است که رسالتی بزرگ را برای خویش در نظر گرفته ایم.

پرورش خلاقیت

مردم معمولاً هوش بالا و استعداد تحصیلی را نشانه نبوغ و سرآمدی می دانند در حالی که سرآمد بودن را نمی توان صرفاً به هوش و استعداد تحصیلی منحصر دانست. کودکان سرآمد قدرت

راهنمایی و متوسطه غیردولتی، پرورش دادن این گونه افراد است.

آموزش در مدارس غیردولتی

آموزش به فعالیت هایی گفته می شود که در خدمت پرورش قرار دارند. معمولاً فعالیت هایی را که معلم به تنهایی یا به کمک وسایل آموزشی انجام می دهد، آموزش می نامند. بنابراین آموزش عبارت است از فعالیت هایی که به منظور ایجاد یادگیری در یادگیرنده از جانب معلم طرح ریزی می شود و بین معلم و دانش آموز به صورت یک کنش متقابل جریان می یابد (سیف، ۱۳۷۳). بنابراین در مدارس غیردولتی سعی بر آن بوده است تا با جذب معلمان متخصص و کارآموده و همچنین با ایجاد فضای مناسب آموزشی پیشرفته شرایط گسترش این گونه تعاملات را میان معلم و دانش آموز زیادتر کرده و بدین

عملی خود برسند.

مدل آموزشی در مدارس غیردولتی

با توجه به ضرورت اهمیت برنامه ریزی و استفاده بهینه از وقت و نیروهای انسانی که همگی در جهت رشد و توانایی های بالقوه دانش آموزان می باشد، لازم است که در مدارس غیردولتی با به کارگیری مدل های جدید آموزشی که مبتنی بر اصول روانشناسی یادگیری است، به حسن اعتماد والدینی که فرزندان خود را به این گونه مدارس راهنمایی می کنند، پاسخ مناسب داده و زمینه های رشد و پیشرفت فرزندان را در مدارس غیردولتی فراهم نماییم. لذا بهره گیری از یک مدل پنج مرحله ای که برگرفته از نقطه نظرات گیج و برلایر (۱۹۸۴) می باشد می تواند تأمین کننده نظرات والدین، دانش آموزان و مسئولین در مدارس غیردولتی باشد.

مرحله ۱: فعالیت های پیش از آموزش

در این مرحله با ارائه هدف های رفتاری مورد انتظار از دروس مطرح شده سعی می شود با استفاده از طبقه بندی هدف های آموزش، زمینه های رسیدن دانش آموزان را به چنین اهدافی هدایت نماییم. سپس لازم است با فراهم نمودن رفتارهای ورودی مناسب به دانش آموزان کمک نماییم تا بتوانند خود را به هدف های رفتاری از پیش تعیین شده که متناسب با مباحث آموزشی می باشد برسانند.

مرحله ۲: فعالیت های پیش از آموزش

و در ضمن آموزش

در این مرحله از معلمان خواسته می شود تا با تکیه بر آخرین دستاوردهای علوم روان شناختی با ایجاد زمینه های مناسب نسبت به بهبود کیفیت آموزشی خویش بپردازند. به عبارت دیگر در این مرحله معلمان بایستی طرح آموزشی خود را منطبق با توانایی های دانش آموزان ابراز نمایند.

ترتیب با ایجاد انگیزه های تربیتی، زمینه پیشرفت های آموزشی فراهم گردد.

تا پیش از پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی در ایران، بزرگترین سیاست حاکم بر نظام آموزش و پرورش اول ایجاد زمینه های لازم و مناسب رشد و پیشرفت برای عده ای خاص از افراد جامعه و محدود کردن ذهن های خلاق و مستعد جوانان کشور و مشغول کردن آنان به مباحث کوچک و جزئی، که البته این گونه سیاست گذاری ها همگی در جهت سیاست های استعمارگرانه ابرقدرت ها بوده است. اما هم زمان با ایجاد تحولات سیاسی در بهمن ۵۷ و با تکیه بر تفکرات عالی و الهی رهبر فقید انقلاب حضرت امام خمینی (ره) که همگی بر پایه بسط سازی مناسب برای به کارگیری نیروهای خلاق و جوان کشور بود. در زمان شکل گیری مدارس غیردولتی سعی بر آن شد تا با بهره گیری از این گونه تفکرات مرکزی در سطح آموزش و پرورش ایجاد گردد تا بتواند با زمینه سازی های مناسب به پرورش خلاقیت های نسل جوان بپردازد.

منابع انسانی میهن ما به هیچ وجه محدودتر از منابع غنی طبیعی آن نیست. در عین حال همان طور که منابع طبیعی اندازه معینی دارد که باید به خوبی و با برنامه ریزی های دقیق علمی مورد بهره برداری قرار گیرد، منابع انسانی نیز نامحدود نیست و در بهره گیری از آنها باید کمال مراقبت به عمل آید. ما در کشوری زندگی می کنیم که برای رسیدن به استقلال و پیشرفت همه جانبه در زمینه های فردی و اجتماعی، اقتصادی و صنعتی و ... به شخصیت های رشد یافته و به دل های بیدار و مغزهای اندیشمند و دست های ماهر و توانا نیازمندیم.

بی تردید چنین شخصیت ها، مغزها، دست ها و ... بایستی تربیت شوند و مهم ترین وظیفه ای

برنامه های مدارس غیردولتی با تکیه بر نظرات روان شناسی معروف بنجامین بلوم (۱۹۵۶) تدوین گردیده است.

در این طبقه بندی هدف های آموزشی ابتدا به سه حوزه شناختی، عاطفی و روانی - حرکتی تقسیم می شوند. حوزه شناختی: دانش، معلومات و توانایی ها و مهارت های ذهنی را شامل می شود. حوزه عاطفی با علاقه، انگیزش و نگرش سر و کار دارد و حوزه روانی - حرکتی به فعالیت ها و مهارت هایی که هم جنبه روانی و هم جنبه جسمانی دارند مربوط می شوند (سیف ۱۳۷۳).

الف) حوزه شناختی

در این بخش سعی بر آن است تا فرآیندهایی مانند دانستن، شناختن، فهمیدن، استدلال کردن را به شیوه های مختلف در دانش آموزان ایجاد نمود. در واقع سعی برنامه ریزان مدارس غیردولتی آن است تا با ایجاد تدابیر لازم، زمینه های رشد شناختی در دانش آموزان فراهم گردد. حوزه شناختی خود به دو بخش تقسیم می شود:

۱- دانش

دانش شامل یادآوری و بازشناسی امور جزئی و کلی می باشد. به عبارت دیگر دانش عبارت است از: یادآوری و بازشناسی مطالبی که قبلاً آموخته شده. بنابراین سعی معلمان بر آن است تا دانش آموزان دریابند که فرآیند مطالعه دروس را بایستی به صورت مداوم و مستمر داشته باشند تا قادر باشند میان اطلاعات قبلی و اطلاعات جدید ارتباط برقرار نمایند.

۲- مهارت های ذهنی

در این بخش سعی بر آن است تا دانش آموزان به توانایی های جدیدی مانند درک و فهم مطالب، قابلیت استفاده از آنها در موقعیت های تازه، تجزیه و تحلیل و ... برسند. در واقع در این بخش هدف آن است تا دانش آموزان را از حالت حفظ کردن ساده مطالب خارج کرده و توانایی های فردی مانند استنتاج و استدلال را در آنها ایجاد نماییم.

ارزشیابی

ترکیب	ترکیب	ترکیب	ترکیب	ترکیب	ترکیب
تحلیل	تحلیل	تحلیل	تحلیل	تحلیل	تحلیل
کار بست	کار بست	کار بست	کار بست	کار بست	کار بست
فهمیدن	فهمیدن	فهمیدن	فهمیدن	فهمیدن	فهمیدن
دانش	دانش	دانش	دانش	دانش	دانش

نمودار طبقه بندی هدف های آموزش در مدارس غیر دولتی اقتباس از بلوم (۱۹۵۶)

ب) حوزه عاطفی

در این حوزه سعی می شود تا دانش آموزان با فرآیندهایی مانند انگیزش، نگرش، قدردانی، ارزش گذاری و ... آشنا شوند. به عبارت دیگر در این حوزه سعی می کنیم تا با ایجاد توانایی های جدید دانش آموزان را با این سیستم آشنا نماییم که در درس خواندن فرآیندی اجباری نیست بلکه بایستی با انگیزه درونی و فردی آمادگی درس خواندن در دانش آموز ایجاد شود. این حوزه خود به ۳ بخش تقسیم می شود.

۱- دریافت کردن

در این بخش سعی می شود به دانش آموز این آمادگی ذهنی منتقل شود که مهمترین و اولین مرحله در فرآیند یادگیری آن است که بایستی به کلاس و معلم توجه و دقت داشته باشد.

۲- پاسخ دادن

در این بخش سعی می شود تا با ایجاد روحیه فعال زمینه مشارکت فعال و هدفمند دانش آموز در کلاس فراهم شود.

۳- ارزش گذاری

در این بخش سعی می شود دانش آموز با ارزش عملی هر یک از دروس

مرحله ۳: فعالیت های ضمن آموزش

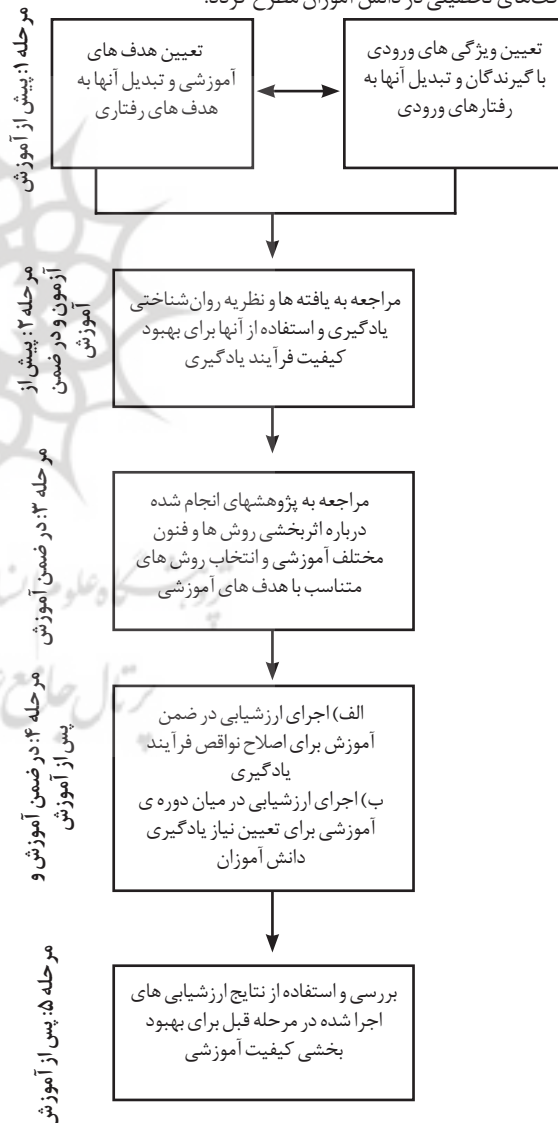
در این مرحله بنا به اقتضای هدف ها و ویژگی های دانش آموزان از معلم خواسته می شود از فنون مختلف آموزشی مانند روش سخنرانی، اکتشافی، آموزش فردی و ... استفاده نماید.

مرحله ۴: فعالیت های ضمن آموزش و پس از آموزش

در این مرحله معلم می بایست در پایان هر مبحث آموزشی با اجرای روش های مختلف ارزشیابی، به این نکته توجه نماید که آیا دانش آموز توانسته است پس از تدریس به هدف های رفتاری که در ابتدای کار طرح شده است خود را برساند یا خیر.

مرحله ۵: فعالیت های پس از آموزش

در این مرحله پس از ارزشیابی های منسجم و هدف دار بایستی به تجزیه و تحلیل نتایج پرداخته شود و راهکارهای مناسب برای جبران ضعف ها و افت های تحصیلی در دانش آموزان مطرح گردد.

طبقه بندی اهداف آموزش در مدارس غیر دولتی

همان گونه که بیان گردید یکی از مهمترین عوامل موفقیت مدارس غیردولتی در میان عموم مردم آن است که برنامه ریزی های این گونه مدارس کاملاً علمی و مطابق با اصول روان شناسی یادگیری و مبتنی بر نیازهای هر مرحله سنی می باشند. بدین ترتیب از نظر طبقه بندی اهداف آموزشی نیز

۶- استفاده از مثال‌های آشنا و کاربردی

در هنگام آموزش بهتر است که مطلب را با استفاده از مثال‌های ساده و آشنا برای دانش‌آموز تفهیم کنیم تا قابلیت درک مطلب در آنها افزایش یابد. اما هنگامی که قرار است کاربرد مطالبی آموخته شود، بهتر است از موقعیت‌های تازه و بدیع استفاده شود تا با جلوگیری از حالت یکنواختی و کسالت در دانش‌آموز شرایط مطلوب‌تری برای یادگیری ایجاد شود.

در نظام پرورشی مدارس
غیردولتی «انگیزش»، هم هدف
است و هم وسیله

۷- افزایش پیامدهای مثبت یادگیری در

دانش‌آموزان

مشارکت دانش‌آموزان در امر یادگیری باید با تقویت مثبت مواجه گردد تا موجب دلسردی آنها نشود. به عنوان مثال بایستی به پیشرفت‌های دانش‌آموزان توجه بیشتری نمود و با دادن امتیازات مناسب و ایجاد روحیه همکاری و مسئولیت دادن به دانش‌آموز این احساس را در آنان تقویت نمود که همیشه فرصت پیشرفت برای آنان فراهم است.

آنچه بیان گردید همگی از جمله برنامه‌ها و اهداف شکل‌گیری مدارس غیردولتی در پیکره آموزش و پرورش می‌باشد. خوشبختانه اگر چه زمان زیادی از تولد این گونه مدارس نمی‌گذرد اما توانسته است جایگاهی مناسب در میان مردم برای خویش بسازد. این مهم امکان‌پذیر نبوده مگر آنکه والدین پذیرفته باشند که حضور فرزندشان در این گونه مراکز موجب پیشرفت بیشتر آنان و در نهایت هدایت فرزندشان به آموزش عالی می‌باشد. امید است توانسته باشیم با بهره‌گیری از تجربیات تمامی دلسوزان امر تعلیم و تربیت زمینه‌ساز رشد و شکوفایی آینده‌سازان ایران اسلامی باشیم.

منابع

- آنالستازی (۱۹۶۱). روان‌آزمایی. ترجمه: محمدتقی براهنی، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- اتکینسون، زمینه روان‌شناسی، ترجمه: محمدتقی براهنی، تهران: انتشارات رشد.
- تایلر (۱۳۵۸). اصول اساسی برنامه‌ریزی تحصیلی. ترجمه: علی نقی پور ظهیر، تهران: انتشارات دانشگاه ابوریحان.
- بلوم (۱۳۴۶). طبقه‌بندی هدف‌های تربیتی، رساله نخست، حیطه شناختی. ترجمه: مسعود رضوی، تهران: انتشارات دانشگاه تربیت معلم.
- بلوم (۱۳۶۳). ویژگی‌های آدمی و یادگیری آموزشی. ترجمه: علی اکبر سیف، تهران: مرکز نشر دانشگاهی.
- بلوم (۱۳۶۸). طبقه‌بندی هدف‌های پرورشی کتاب اول حوزه شناختی. ترجمه: علی اکبر سیف، خدیجه علی‌آبادی، تهران: انتشارات رشد.

دانش‌آموز نسبت به دروس مختلف، زمینه رشد و پیشرفت دانش‌آموزان فراهم گردد.

فنون ایجاد انگیزش در یادگیرندگان

مدارس غیردولتی

با توجه به آنچه تاکنون گفته شد بهترین راه ایجاد علاقه در دانش‌آموزان در سطح مدارس غیردولتی، بهبود شرایط یادگیری و افزایش سطح کیفی روش‌های آموزشی است. از این طریق دانش‌آموزان به موفقیت بیشتر در یادگیری نائل می‌آیند و این کسب علاقه و انگیزش آنها را نسبت به یادگیری مطالب تازه افزایش می‌دهد.

در خاتمه به بیان روش‌ها و فنون خواهیم پرداخت که کاملاً جنبه عملی و کاربردی داشته و اجرای درست و دقیق آنها می‌تواند زمینه‌ساز رشد، پیشرفت، شکوفایی توانایی‌ها و استعدادها در دانش‌آموزان گردد.

۱- بیان دقیق اهداف

آموزشی در ابتدای درس

ترغیب و هدایت یادگیری دانش‌آموزان مستلزم بیان واضح هدف‌های آموزشی و نوع رفتارها با مهارت‌هایی است که می‌خواهند بیاموزند. تحقیقات نشان می‌دهد دانش‌آموزانی که از هدف‌های درس و آموزش مطلع نمی‌شوند به خوبی دانش‌آموزانی که معلم پیش از آغاز درس دقیقاً به آنها می‌گوید که چه انتظاراتی از آنها دارند، در پیشرفت تحصیلی موفق نمی‌شوند.

۲- استفاده از تشویق‌های

کلامی

استفاده از کلماتی چون خوب، عالی، آفرین و... پس از عملکرد درست دانش‌آموز از تدابیر مؤثر انگیزشی است. مؤثرترین تشویق آن است که به رفتار و عملکرد درست دانش‌آموز وابسته باشد. البته تشویق بیش از حد اثرش را از دست می‌دهد و از خاصیت تقویت‌کنندگی آن کاسته می‌شود.

۳- استفاده از آزمون و نمره

با توجه به آنکه آزمون و نتایج آن عامل پیشرفت دانش‌آموز از یک کلاس به کلاس بالاتر و در واقع نشانه موفقیت دانش‌آموز می‌باشد، معلم بایستی با استفاده درست از این وسیله، شرایط ایجاد انگیزه بیشتر در دانش‌آموزان را مهیا نماید.

۴- ایجاد جذابیت در دروس

محرک‌های تازه، تعجب بر انگیز و پر معنی، سطح برانگیزگی را در دانش‌آموزان نسبت به یادگیری افزایش می‌دهند و سبب تحریک حس کنجکاوی دانش‌آموزان می‌شوند.

۵- ترتیب آرایه مطالب درسی

آرایه مطالب درسی به صورت متوالی از ساده به دشوار موجب می‌شود که دانش‌آموزان ابتدا در یادگیری مطالب ساده به اندازه کافی موفقیت به دست آورند. کسب این موفقیت اولیه انگیزش دانش‌آموز را برای یادگیری بیشتر مطالب دشوار افزایش می‌دهد.

آشنا شود. به عبارت دیگر زمانی که دانش‌آموز در نیاید که درسی که می‌خواند چه فایده‌ای دارد هرگز به دنبال یادگیری نخواهد رفت.

ج- حوزه روانی - حرکتی

در این حوزه برآنیم تا دانش‌آموز را با فعالیت‌های جانبی و عالیتر آشنا نماییم. اهدافی مانند نوشتن، نواختن آلات موسیقی، ورزش کردن و غیره که همگی ایجادکننده روحیه همکاری و مسئولیت‌پذیری در دانش‌آموز است. در واقع در مدارس غیردولتی فرض بر آن است که دانش‌آموز تنها در حوزه برنامه‌های درسی نبایستی حرکت نماید بلکه به نظر می‌رسد در صورت فعال کردن آنان در زمینه‌های دیگر که مورد علاقه‌اش نیز می‌باشد، می‌توان هم وضعیت تحصیلی دانش‌آموزان را بهبود بخشید و هم آنکه زمینه همکاری و مشارکت‌های اجتماعی را نیز در

آنان فراهم نمود.

بازها دیده شده دانش‌آموزانی که از لحاظ توانایی و استعداد یادگیری بسیار شبیه به هم هستند در پیشرفت تحصیلی تفاوت‌های زیادی با یکدیگر دارند. این تفاوت‌ها تنها در یادگیری درس‌های مدرسه‌ای بلکه در سایر فعالیت‌های غیرتحصیلی نیز به چشم می‌خورد. این جنبه از رفتار دانش‌آموزان که در مدارس غیردولتی بسیار مورد توجه و اهمیت است، انگیزش نامیده می‌شود. انگیزش به حالت‌های درونی ارگانیسم که موجب هدایت رفتار او به سوی نوعی هدف می‌شود اشاره می‌کند (مورگان، ۱۹۸۴).

در نظام پرورشی مدارس غیردولتی انگیزش، هم هدف است و هم وسیله. به عنوان هدف از دانش‌آموز خواسته می‌شود نسبت به موضوع‌های مختلف علمی و اجتماعی علاقه کسب نماید. بدین ترتیب سعی بر آن است تا بیشتر برنامه‌های درسی در حیطه فعالیت‌های عاطفی تدریس گردد. به عنوان وسیله، انگیزش مانند آمادگی ذهنی یارفتارهای ورودی، یک پیش‌نیاز یادگیری به حساب می‌آید. بنابراین سعی می‌شود تا با ایجاد علاقه مناسب در